

KALENDÁRIUM

NOVEMBER –

Szent András hava

A november a kilencedik hónap volt a rómaiaknál („novem” = kilenc). A „novem” a görög „ennea” származéka, ez viszont a „neosz-neá”-ból eredt, s ez azt jelenti, hogy „új, félig felnőtt, tapasztalatlan” – eléggé pfauszibilis megjelölése a jobb kéz gyűrűs-ujjának.

November 1.

Mindenszentek napja: 835-ben Jámbor Lajos császár IV. Gergely engedélyével hivatalosan elismerte az ünnepet, és attól kezdve a Mindenszentek az egész kereszténység ünnepe lett, amikor is a halandók iparkodtak az elhunytak szellemeivel jó barátságba kerülni. Sírjaikon gyertyákat gyújtottak, hogy a szegény fázós lelkek ezek fényénél melengethessék magukat. A gyertyát azért is kellett a síron meggyújtani, hogy az ezen a napon sírjaikból kiszabadult lelkecskék újra visszataláljanak a sötétben a maguk sírjába, s ne nyugtalanítsák aztán tovább az élőket. Ilyenkor persze illett a sírokat is rendbe hozni, hogy az elhunytak szívesen maradjanak otthonukban.

November 2.

Halottak napja: ezen a napon tilos mindenféle munka, hogy ne háborgassák a halottakat. E nap időjárás-jóslatai sem a szokványosak, ilyenkor ezek az elképzelések is a halottakkal kapcsolatosak. Egyes helyeken például azt mondják, ha e napon esik az eső, akkor sok felnőtt halott lesz a következő évben.

November 11..

Márton napja: ez a nap régen a gazdasági év fontos őszi zárónapja volt, például ilyenkor hajtották be a gulyát telelőre.

Mártont gonoszjáró, időjós, rámutató és tiltó napnak is tartották: úgy vélték, hogy márciusban olyan lesz az idő, mint a Márton-napi. A naphoz kapcsolódva emlegetik Márton lúdját, ugyanis ez a lúd hízlálásának az ideje. Egyébként ezen a napon ludat illik enni, aki ugyanis nem eszik ezen a napon libát, az egész évben éhezni fog. A libalakomához ilyenkor az új bort is megkóstolják, ezért mondják azt, hogy "a bornak Márton a bírása."

November 19.

Erzsébet napja: ez a nap is időjárási rámutató nap: ha esik, akkor lágy tél lesz, nem kell félni a nagy zimankótól. Ha ezen a napon leesik az első hó, azt szokták mondani: "Erzsébet megrázza a pendelyét".

November 25.

Katalin napja: ez a nap szintén rámutató nap, megmutatja, hogy milyen lesz január időjárása. Az pedig még ennél is elterjedtebb, még ma is közsájon forgó, a naphoz kapcsolódó időjárásjóslás, hogy: "Ha Katalin kopog, karácsony locsog." Katalin női dologtiltó nap is: azt tartották, hogy ilyenkor nem szabad kenyeret sütni. Más helyeken viszont a férfiaknak nem szabad ilyenkor dolgozni. Csantavéren ilyenkor a fiúk böjtöltek, mert azt tartották, hogy akkor megláthatják jövődöbelijüket.

November 30.

András napja: a téli kezdőnapja, s mint ilyen, férjjóslásra, párjóslásra kiválóan alkalmas. Ilyenkor készítették a lányok az András-pogácsát, melyek közepébe férfi neveket sütöttek. A leendő férj foglalkozására pedig az ólomöntéssel következtettek. A későbbi Luca nap hagyományaihoz hasonlóan ezen a napon is készítették hagymakalendáriumot. Ilyenkor már megkezdődtek a disznóölések, mert elég hideg volt már ehhez. Andrással befejeződik a zajos mulatozás időszaka, mert elkezdődik az advent.